Бүхы оронуудай пролетаринар, нэгэдэгты!

БУРЯТ—МОНГОЛОЙ ҮНЭН

ВКП(б)-гэй Обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй ба ВКП(б)-гэй Улан-Удын Горкомой орган

№ 303 (3303) ▌1940 оной декабриин 30, понедельник▌ СЭН 10 МҮНГЭ

СССР-тэ хүгжэмэй эрдэмые шудалалга тухай болгарска газетэ бэшэнэ

СОФИЯ. Болгарска газетэ болбол Советскэ Союз дотор хүгжэмэй эрдэмые шудалалгада ворюулһан статья толилбо. Хууршадай ба пианистнуудай уласхоорондын конкурс дээрэ советскэ хүгжэмшэдэй илалтые тэмдэглэхэ зуураа, газетэ болбол «советскэ хүгжэмшэд хадаа туд боложо илаа бэшэ, харин СССР-тэ хүгжэмэй эрдэмые шудалалга тон дээдэ хэмжээдэ байна» гэжэ тэмдэглэнэ.

«Советскэ правительство хадаа хүгжэмэй таланттай хүүгэдтэ угаа ехээр анхаралаа табидаг, тэдэнэрые саг үргэлжэ һуралсалаар хангадаг» гэжэ газетэ зэана. Газетэ болбол советскэ педагогуудые ба хүгжэмшэдые тэмдэглэхэ зуураа, Советскэ Союз дотор ехээр алдаршаһан хүгжэмэй һургуулиин профессор Столярский гэгшые тусхайлан тэмдэглэнэ.

Хүгжэмэй эрдэмые шудалалгаар Советскэ Союз дотор ямар хүдэлмэринүүдэй хэгдэһэниие бүхыдэнь хэрэглэхэ ябадал илангаяа шухала гэжэ газетэ тэмдэглэнэ.

(ТАСС).

Хүдөө ажахын 1940 оной дүнгүүд ба 1941 оной зорилгонууд тухай

(Хүдөө ажахын түрүүшүүлэй республиканска зүблөөн дээрэ, ВКП(б)-гэй ОК-гэй секретарь нүхэр С. Д. Игнатьевай элидхэлһээ)

I. Тараан ажалай хүгжэлтэ

Нүхэдүүд! ВКП(б)-гэй XVIII съездын шиидхэбэринүүд, «Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ ба худалдан абалгын политикада хубилалтанууд тухайда» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Мартын Пленумэй тогтоол, партиин ба правительствын удаадахи шиидхэбэринүүд хадаа социалистическэ таряалангай ургасые дээшэлүүлхын түлөө, хамтын малажалые хүгжөөлгэдэ шэнэ амжалтануудые түйлахын түлөө, «ойрын 3-4 жэлэй торшо соо гектар бүриһөө дунда жэшээгээр 12-13 центнер ургаса абажа, жэл бүридэ 8 миллиард пуд орооһоной үйлэдбэриие түйлаха, техническэ культуранууды үйлэдбэрилгые, дунда жэшээтээр 30-35 процент ехэ болгохо, хонидой ба гахайнуудай тоо толгойе хоёр дахин, эбэртэ томо малай тоо толгойе—40 процент, адуу моридой тоо толгойе—35 процент олон болгохо» гэһэн нүхэр Сталинай заабаринуудые бэелүүлхэ хэрэгтэ колхозно олониитын политическэ ба үйлэдбэриин эдибхиие үндэр дээрэ үргөө.

Колхозно олониитын политическэ ба үйлэдбэриин эдибхиин нимэ ехээр дэбжэжэд байхада, манай партиин XVIII съездын шиидхэбэринүүд, тэрэшэлэн ВКП(б)-гэй ЦК-гэй Мартын Пленумэй тогтоол—эдэ хүсэнтүгэс зэбсэгүүдтэй болоод байһан үедэ, 1940 он хадаа манай республикын хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудай урагшаа эршэмтэйгээр дабшаха жэлынь, бүхы ресурснууд ба резервнүүдээ хүсэлөөр элсүүлхэ жэлынь байха ёһотой байгаа. Ушарынь, хамтаараа ажаллалгэ дээрэ үндэһэлэн һууриждаһан ба эгээн түрүү, эгээн хүгжэлтэтэ техникээр зэбсэглэгдэһэн манай социалистическэ хүдөө ажахы болбол элдэб ресурснууд ба резервнүүдээр тон баян байна.

Хэрбээ 1940 ондо бидэнэр элэ бүхы аргабайдалнуудые ба резервнүүдые хэрэглэлгэдэ ямаршье амжалтануудые түйлаагүйбди гэжэ хэлэхэ болоо һаа, буруу байха байгаа. 1940 ондо бидэнэр болбол хүдөө ажахыдахи хүдэлмэриин хэдэ хэдэн участогууд дээрэ нилээд амжалтануудые түйлаһамнай аргалтагүй. Зүгөөр, хэрбээ элэ бүхы түйлалтануудаа өөһэдынтөө аргабайдалнуудтай сасуулаад үзөө һаамнай—холо дутуу байха һэн.

1939 ондо гектар бүриһөө 8.9 центнер ургаса хуряаһан аад, 1940 ондо гектар бүриһөө 11,4 центнер—муу бэшэ ургаса абаабди гэжэ хэлсэдэг байнад. Харин, Заиграйн аймагай. Тельманэй нэрэмжэтэ колхоздохи ефремовскэ звено (звеноводынь нүх. Киселев) 5 га газарһаа гектар бүриин 320 пуд ургаса абаһан байна. Энэнь—тэрэ «муу бэшэ» гэжэ нэрэлэгдэгшэ ургасаһаа таба дахин үлүү байха юм.

1940 ондо республика доторхи колхозуудайгаа малайнь тоо толгойе нилээд олошоруулаабди гэжэ хэлсэдэг. 1940 оной 9 һарын торшо соо манай адуу моридой тоо толгойнь 8,3 проц.; эбэртэ томо малай тоо толгойнь—12,4 проц.; хони ба ямаадай—27 проц.; гахайнуудай тоо толгойнь—21,7 процент олон болоо. Зүгөөр, энэ лэ 9 һарын торшо соо Закаменай аймагай колхозууд хадаа адуу моридойнгоо тоо толгойе 14 проц. олон болгоо; Баргажанай аймагай колхозууд эбэртэ томо малайнгаа тоо толгойе 17,4 процент ба хони ямаадайнгаа тоо толгойе 39.4 проц. олошоруулаа; Кабанскын аймагай колхозууд гахайнуудайнгаа тоо толгойе 41,7 проц. ургуулаа.

Зүгөөр, 1940 ондо хүдөө ажахыда ямар-нэгэн тусгаар амжалтануудые түйлаабди гэжэ хэлэжэ шадаха аалди? Шадахагүй.

Удаалуулан, докладчик хадаа республикын хэдэ хэдэн аймагуудта агротехническэ хэмжээябуулгануудые хангалтагүйгөөр ябуулһан тухайда баримтануудые харуулба. Колхозуудта ажалые звеногой ёһоор эмхидхэлгын удхашанарые тодорхойлхо зуураа, нүхэр Игнатьев болбол колхозуудай олохон хүтэлбэрилэгшэд ба газартаряалангай органуудай хүдэлмэрилэгшэд энэ хэрэгые тооногүй гэжэ тэмдэглэнэ; жэшээнь, колхозуудай зарим хүтэлбэрилэгшэд ефремовскэ хүдэлөөешье тооногүй.

Харин, ефремовскэ хүдэлөөн хадаа,—докладчик үргэлжэлнэ,—хэрээһэлэн ба дутэ рядтайгаар тариха аргануудые, подкормко, борнойлолто гэхэ мэтын—агротехническэ тон шэнэ хэмжээябуулгануудые үргэлөөр нэбтэрүүлэн бэелүүлгэдэ туһалдаг байһань мэдэгдэнэ.

Жэшээнь, Заиграйн аймагай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой ефремовскэ звеногой (звеноводынь нүхэр Киселев) хүдэлмэриие хаража үзэе. Эдэнэр бүхы участок дээрээ шииг тогтоохын тулада хабар эртүүр нэгэ дахин борнойлһон ба саһанай уһа тогтооһон байна. Участогынь буртаг үбһэнһөө хүсэд сэбэрлэгдээгүй байһан дээрэһээнь, тэрэнээ дахин хахалжа—борнойлоод. һүүлээрнь мүн культивацилга ба боронойлолго хэһэн байгаа. Буртаг үбһые гар ба морин тармуураар суглуулһан байна. Хахалхынгаа урда тээ гектар бүхэндэ адуунай 21 тонно аргал адхаһан ба культивацилхынгаа урда тээ: 2 центнер сульфат-аммони, 3 цент суперфосфат, 6,5 цент. үнһэ гектар бүридэ дэлгэһэн байгаа. Үрэһэнүүдэ хороор угаажа, яровизироваллаа. Гектар бүхэндэ тариһаа нормонь—2,5 центнер. Үрэһэеэ—8 см. гүнзэгыгөөр, 8 см. зайтай рядтайгаар хэрээһэлэн таряа. Буртаг үбһые ба газар дээрэхи хатуу хүриһыень үгыхэхын зорилгоор, шэниисын һаяхан гараад байхадань нэгэ дахин борнойлһон байна. Таряанай үндэһэлхэ (кущени) үедэ, хонинной 1,5 тонно шэбхые 14 тонно уһанда хутхаад, түрүүшын подкормко хэһэн байгаа. Таряанай эшэлхэ үедэ хоёрдохи подкормко—шубуунай аргал, үнһэ ба минеральна утэгжүүлэ хэһэн юм.

Эдэ бүхэнэй ашаар. нүх. Киселевай звенонь 5 га газарһаа гектар бүриин 53,7 цент. ургаса хуряажа, звенодонь даалгагдаһан бүхы талмай дээрэһээ гектар бүриин 26,5 цент. ургаса абаа.

Бичурын аймагай «105-дахи полк» колхозой саг үргэлжын звено (ударилагшань нүх. Богидаев) 28 га газарһаа гектар бүхэнэй 26 цент. орооһо абаба. Тунхэнэй аймагай «Красный пахарь» колхозой ефремовскэ звенонуудынь 122 га газарһаа гектар бүриин 22,2 цент. шэниисэ ургуулһан байна.

Манай республикын колхозууд бол бол XVIII партийна съездын шиидхэбэринүүдые бэелүүлэн, үшөө 1939 оной намарһаа эхилжэ, Бүхэсоюзна хүдөө ажахын выставкэ дээрэ харуулагдаһан дүришэл ба түйлалтануудые үргэнөөр нэбтэрүүлхын түлөө тэмсэлые, тусхайлбал—үндэр ба тогтуурита ургасын түлөө тэмсэлые ябуулһан байха юм.

Тэрэшэлэн, партийна ба советскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд ба республикын колхознигууд болбол 100 пуд ургаса абахын түлөө, ажалые звеногой ёһоор эмхидхэлгэдэ орохын түлөө, манай республикын колхозуудта ефремовскэ хүдэлөөн үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ тухайда Бичурын аймагай колхознигуудай үүсхэлые халуунаар дэмжэбэд. 1940 ондо манай колхозуудта саг үргэлжын 1774 звенонууд, тэрэ тоодо—565 ефремовскэ (үндэр ургасын) звенонууд хүдэлмэрилбэ, эдэнэр хадаа тэдээндэ даалгагдаһан 27.850 га газарай гектар бүриһөө 100-һаа 120 хүрэтэр пуд, рекордно (туршалгын) участогай гектар бүхэнһөө 180-һаа 480 пуд хүрэтэр ургаса хуряахаар социалистическэ уялганууды абажа, үнэхөөр большевистскэ тэмсэл ябуулһан байнад. Энэ жэлдэ ефремовскэ звенонуудта 4595 колхознигууд хүдэлмэрилөө.

Бичурын ба Кабанскын аймагуудай газартаряалангай органууд ба Ново-Брянскын МТС-эй хүтэлбэрилэгшэд болбол саг үргэлжын ба ефремовскэ звенонуудые эмхидхэлгэдэ зүбөөр хандажа, тэдэнэрые хододоо хүтэлбэрилэн, звеноводуудта тодорхойгоор туһалжа, колхозуудта ажалые звеногой ёһоор эмхидхэлгые бэелүүлэн, ефремовскэ хүдэлөөе үргэнөөр дэлгэрүүлээ. Бидэнэр болбол тэдэнэй дүршэлые бүхы аймагуудта дэлгэрүүлхэ, ефремовскэ хүдэлөөе бүри үргэнөөр хүгжөөхэ ёһотойбди.

Һүүлээрнь, докладчик хадаа машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэри тухайда тодорхойгоор хэлэбэ.

— Манай МТС-үүд,—нүх. Игнатьев үргэлжэлүүлнэ,—үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ дээрээр хүдэлмэрилбэшье һаа, энэ жэлдэ тракторна хүдэлмэринүүдэйгээ түсэбые дүүргээгүй. 15 моринной хүсэтэй условно нэгэ трактораар миил 365 га хахалба. 1940 ондо Куйтэнэй, Баргажанай, Чесанын, Хэжэнгын, Эгэтын, Ичөөтын, Доодо-Торын, Сагаан-Уланай ба Закаменай МТС-үүд илангаяа муугаар хүдэлмэрилһэн байнад.

Машинно-тракторна станцинуудай муу хүдэлмэриин шалтагаануудые тодорхойлхо зуураа, трактористнууд ба комбайнернуудые бэлэдхэлгэдэ хүсэд анхарал табигданагүй, газогенераторна тракторнуудые муугаар хэрэглэнэ, машинануудые зүбөөр харууһалнагүй, зарим МТС-үүдтэ тракторна паркын запаснарынь муу ба эсэстээ—МТС-үүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй дунда социалистическэ мүрысөөн һулаар дэлгэрүүлэгдэнэ гэжэ нүхэр Игнатьев тэмдэглэбэ.

Газар юу үгэжэ шадахаб, тэрээниие бүгэдыень абахын тулада,—нүхэр Игнатьев үргэлжэлүүлнэ, — бидэнэр болбол республикынгаа хүдөө ажахыдахи аргабайдалнуудые, ресурснууд ба резервнүүдые бүрин хэрэглэхэ ёһотойбди. 1941 ондо колхозуудай тарилгын газарые адагынь 27 мянган гектар ехэ болгохын ба ургасые бүри дээшэлүүлхын тулада шухала хэдэ хэдэн хэмжээябуулганууды бэелүүлхэ хэрэгтэй.

Энэ хадаа 1941 оной хабарай тарилгые эмхидхэлгэдэ үнгэрэгшэ жэлэйхиһээ үлүү оролдосотойгоор хандахыемнай уялгална. Таряанай ургасые эрид дээшэлүүлхэһээ гадна, тарилгын талмайе ехээр үргэдхэхэ шухала. Манай таряан ажал болбол тэжээлдэ малай хэрэглэлые хангаха хэрэгтэ малажалай хүгжэлтэһөө мүнөө хүрэтэр гээгдэнэ.

Малай үгэдэг продуктые бүри ехэ болгожо, манай мал ажалые хүгжөөхын тулада, малые хүсэд тэжээлээр хангаха ёһотойбди.

Тэрэнэй тулада мүнөө юу хэхэ шухала байнаб?

Тон богонихон болзор соо хабарай тарилгада бэлэдхэлгын шанар ба темпдэ эрид хубилалтануудые түйлаха хэрэгтэй.

Бидэнэр болбол 1941 оной тарилгын бүхы талмайе орооһото культуранудай, картофелиин, тэрэшэлэн овощын, техническэ ба бусад культуранудай хүсэд үндэр шанарта үрэһөөр хангаха уялгатайбди. Колхоз бүхэндэ үрэһэн бии. Зүгөөр, үрэһэ хаалгые эмхидхэхэ лэ хэрэгтэй. Тон ойрын үдэрнүүдтэ бүхы культуранудай үрэһые һайн бэлэдхэгдэһэн амбарнуудта бүрин хааха шухала.

Бүхы колхозуудта триернүүд ба «ВИМ» машинануудые үрэһэ сэбэрлэлгэдэ табиха хэрэгтэй. Манай республикын колхозууд ба МТС-үүдэй үрэһэ сэбэрлэлгын олонхи машинануудынь 1941 оной январиин 10-15 хүрэтэр үрэһэ сэбэрлэлгые дүүргэхэ аргабайдалтай байха юм.

Мүнөө үрэһэ сэбэрлэхэтэй хамта, триертэ оруулагдаһан үрэһэнэй шанарые шалгаха ба шэлэхэ шухала. Кондиционно бэшэ үрэһые дахин наряар сэбэрлэхэ ба шанарыень дахин шалгаха хэрэгтэй. Колхоз бүхэн болбол үндэр шанартай, хүсэд кондиционно үрэһөөр тарихыень түйлаха ёһотойбди.

Үбэлэй агротехническэ хэмжээябуулгануудай түсэб: саһа тогтоолго, таряалангай газарта, огородууд ба сабшалан дээрэ шэбхэ зөөлгэ, үнһэ ба шубуунай аргал суглуулга дүүргэгдэхэһээ гадна, үлүүлэн дүүргэгдэхэ ёһотой. Түрүү звенонууд ба бригаданудай дүршэлэй ёһоор, таряалангай газар ба сабшалан дээрээ жалгын саһа ба гол горхоной мүльһэ зөөжэ хаяха шухала байна. Таряалангай газар дээрэ шэбхые бага-багануудаар сомохо ябадалда эсэс табиха хэрэгтэй. Шэбхэ хадаа 60—120 шаргаһаа доошо бэшэ, ехэ ехэнүүдээр суглуулагдаха ёһотой.

Мүнөө бүхы колхозуудта моридой зэбсэгые заһабарилга эмхидхэжэ, 1941 оной мартын 1—10 хүрэтэр тэрээниие дүүргэхэ шухала.

Тэрэшэлэн, стахановска һургуулинууд ба агрокружогуудые дэлгэрүүлжэ, тэдээнэй хүдэлмэридэнь мэргэжэлтэдһээ гадна, звеноводуудые, социалистическэ газартаряалангай мастернуудые ба Хүдөө ажахын бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадагшадые хандуулан, колхознигуудай агротехническэ һуралсалые эмхидхэхэ хэрэгтэй.

Саг үргэлжын ба ефремовскэ звенонуудые һэргээхэ, тэрэшэлэн шэнэ звенонууды эмхидхэлгые эхилхэ шухала.

Газогенераторна тракторнуудай хүдэлмэридэ 1940 ондо тохёолдоһон дутуунуудые усадхажа, 1941 ондо газогенераторна тракторнуудай хүдэлмэриие хүсэд хангаха, газогенераторна түлишэ бэлэдхэлгэдэнь МТС-үүдтэ бүхы хэмжээгээр туһалхын тулада мүнөө эрид хэмжээнүүдые абаха хэрэгтэй.

1941 ондо хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдэй түсэбые амжалтатайгаар дүүргэлгэ хадаа, түбхын түрүүндэ, манай механизаторска кадрнуудһаа дулыдаха байһыень хараадаа абажа, машинно-тракторна станцинууд ба тусхайта һургуулинуудахи, механизаторска кадрнуудые бэлэдхэхэ курснуудта колхозуудай эрхим хүнүүдые эльгээхэ хэрэгтэй.

Аймагай организацинууд ба газартаряалангай органууд болбол тракторнууд ба хүдөө ажахын бүхы машинанууды заһабарилгые тогтоогдоһон болзор соонь, үндэр шанартайгаар дүүргэхын тулада, тэрээниие нарин нягтаар шалгаха ёһотой.

II. Колхозуудай хамтын малажалые хүгжөөлгэ

Бүри 1938 ондо, республикымнай 15-жэлэй ойгой дашарамдуулан, Бурят-монголой арадта ялалсаһан бэлэгээ болгожо ВКП(б)-гэй Центральна комитет ба СССР-эй СНК болбол Бурят-монголой АССР-ые бүхы хүгжэлтэ малажалай томо база болгохо зорилгые шухалашалан табиһан юм.

Энэ заабариие бэелүүлхын зорилгоор, 1940 он соо малажалые үсхэбэрилгэ дээрэ шангата хүдэлмэрилхээр, зүгөөр, наадгуй дүүргэгдэхээр, түрэлөн түсэб батлагдаһан байна. Түсэбэй ёһоор: адуу моридой тоо толгойе—12,8 проц., эбэртэ томо малые 19,9 проц., хонид ба ямаадые—40,2 проц., гахайнуудые—33,4 проц. олошоруулхаар хараалагдаһан байгаа.

«Колхозуудай хамтын малажалые хүгжөөхэ хэмжээябуулганууд тухайда» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй 1939 оной июлиин 8-най тогтоол болбол энэ заабариие гүйсэдхэлгэдэ дашшалхы программа болоһон байна. Олонхи колхозуудай партиин ба правительствын энэ тогтоолые үгөөрөө бэшэ, харин бодото хэрэгээр бэелүүлһэн байха юм.

Хэрбээ 1939 оной эхиндэ манай республика дотор һү-товарна фермэгүй 141 колхоз, хони үсхэбэрилгын фермэгүй 218 колхоз ба гахайн фермэгүй 356 колхоз байгаа һаа, мүнөө республикымнай бүхы 503 колхозууд һү-товарна фермэтэй болонхой, 484 колхоз хонидой фермэтэй болоо, 401 колхоздо гахайн фермэнүүд эмхидхэгдэбэ. 1939 ба 1940 онууд соо 87 МТФ, 145 ОТФ ба 230 СТФ байгуулагдаба.

Фермэнүүдые эмхидхэлгээр Заиграйн, Тарбагатайн ба Зэдын аймагуудай колхозууд ба колхознигууд ехэ хүдэлмэри ябуулһан байна. Эдэ аймагуудай бүхы колхозуудынь малажалай гурба-гурбан (МТФ, ОТФ ба СТФ) фермэнүүдтэй болохоһоо гадна, адуу моридой, ангай ба шубуу үсхэбэрилгын фермэнүүдтэй болоо.

ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй 1939 оной июлиин 8-най тогтоолоор, колхозой газарайнь хэмжээтэй зохилдуулан, колхозно-товарна фермэ бүхэндэ байха ёһотой малай тоо толгойн минимум байгуулагдаһаниинь элитэ. Мүнөө фермэнүүдые бүридүүлгээр даб дээрэ абтаһан дүнгүүд ямар байнаб гэбэл: бүхы республика дотороо октябриин 1-нэй мэдээгээр үзэхэдэ, 1942 оной эсэстэ түйлагдахаар хараалагдаһан, үнеэдэй тоо толгойн минимум 319 колхозуудта үлүүлэн дүүргэгдэбэ; 436 колхозууд 1940 онойгоо минимумые үлүүлэн дүүргэһэн байна. Эмэ хонидые үсхэбэрилгээр 1942 оной минимумые 193 колхозууд, 1940 онойхиие—304 колхозууд үлүүлэн дүүргэбэд; гахай үсхэбэрилгээр 1942 оной минимумые—96 ба 1940 онойхиие—216 колхозууд үлүүлэн дүүргэһэн байха юм.

Хамтын малажалые хүгжөөхэ хэрэгтэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдэй, фермые даагшадай ба бүхы колхознигуудай зүгһөө большевистскэ анхарал хаана табигдаһан байнаб, тэндэ фермэнүүдтэнь эхэ малай тоо толгойн минимум энэ жэлдэ хэдэн дахин үлүүлэн дүүргэгдэбэ.

Баргажанай аймагай, Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозые жэшээ болгон абаад үзэе. Эндэ 1940 онойнь минимум үнеэдээр—21 дахин, эмэ хонидоор—6 дахин ба эхэ гахайнуудаар—2,5 дахин дүүргэгдэһэн байна.

Мал үсхэбэрилгээр гүрэнэй түсэбые гүйсэдхэхын түлөө большевистскэ тэмсэлэй эрхим жэшээе харуулһан Баргажанай аймагай, Улюнска сомоной колхозуудай хүдэлмэриие тусгаарлан заамаар байна. Энэ сомон дотор малажалтай гурбан колхозууд бии: Сталинай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Цыренов), Лениной нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Эрдынеев) ба Кировай нэрэмжэтэ (түрүүлэгшэнь нүхэр Ангаров). Эдэ гурбан колхозууд болбол малажалые хүгжөөлгын гүрэнэй түсэбые бүхы малнуудаар бүрин гүйсэдхөө. Эдэ гурбан колхозууд барандаа 3-3 фермэнүүдтэй ба 1940 оной минимумые үнеэдээр—6-7 дахин, эмэ хонидоор—2-4 дахин, эхэ гахайнуудаар—1,5—2 дахин үлүүлэн дүүргэнхэй. Эдэ бүхы амжалтанууд өөһэдөө, зүнгөө бүтөө бэшэ, харин тэдэ колхозуудай бүхы члэнүүдэй оролдосотой ажалаар түйлагдаһаниинь элитэ.

Зүгөөр, зарим аймагуудай, сомсоветүүд ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд болбол колхозуудта хамтын малажалые хүгжөөлгэ тухайда ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба правительствын заабаринуудые хүсэд дүүргэлтэ болгожо шадаагүй байһаар. Тэрээнһээ шалтагаалан, хэдэ хэдэн колхозууд мүнөө хүрэтэр хони үсхэбэрилгын гү, али гахай үсхэбэрилгын фермэтэй болоодүй.

Нэгэ лэ толгой малай дутаһан дээрэһээ бүридүүлэгдээгүй фермэнүүдэй тоодо ородог, тиимэ фермэнүүдтэй колхозууд манайда үсөөн бэшэ бии. Тиимэнүүд колхозууд хадаа гансахан толгой мал оложо фермэдээ оруулаад байгаа һаа, ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй 1939 оной июлиин 8-най тогтоолые дүүргээбди гэжэ мэдүүлхэ эрхэтэй байха һэн. Тарбагатайн аймагай колхозууд хадаа парти ба правительствын энэ тогтоолые дүүргэжэ шадаа! Тиихэдэнь, бусад колхозууд нимэ аргабайдалгүй байгаа гээшэ аал?

Тэрээнһээ гадна, колхознигуудай үмсын мэдэлдэ байгаа малнууд хадаа хамтын малажалые хүгжөөлгэдэ мүн лэ ехэ резерв болоно. Манай республикын хэдэ хэдэн колхозуудта колхознигуудай туһалбариинь ажахы одоо хүрэтэр хэтэрэнги ехэ зандаа байһаар. Тэрэ хадаа колхозно байгуулалтые бэхижүүлгын хэрэгтэ ба колхозуудахи ажалай дисциплиные дээшэлүүлгэдэ һаад ушаруулдагынь нюуса бэшэ бэзэ.

Баргажанай аймагай, Кировэй нэрэмжэтэ колхоздо бүхы гурбан фермэнүүдынь барандаа малаар гүйсэд бүридүүлэгдээгүй, СТФ-нь миил 2 эмэ гахайтай. Тиихэдэнь, энэ колхозой члэн гэжэ тоологдодог Игумнова гэгшэ үмсэдөө аяар 11 гахайтай байна. Энээнтэй хамта, дурсагдагша Игумнова болбол бүхэли жэл соо нэгэшье ажалта үдэр олоогүй байха юм. Энэ хадаа колхозуудахи ажалай дисциплинэ тухайда партиин ЦК-гэй ба правительствын заабариие тоошоогоогүйн баримта ба хүдөө ажахын артелиин уставые тон бүдүүлигээр хазагайруулһанай баримта мүн болоно. Энэ хадаа колхозойнь правленидэшье, аймагайнь организацинуудташье өөборогдонгүйгөөр үлэһэн байна. Энэ юун тухай хэлэнэб? Энэ хадаа парти ба правительствын заабариие гүйсэдхэхын түлөө тэдэнэй ёһошолон тэмсэдэггүй байһаниень, колхозые өөрыгөө үмсын ашаг олзодо хэрэглэхые һэдэдэг хомхой хобдогуудта эрид шанга хэмжээ абадагтүйень гэршэлнэ. Колхознигуудай үмсынгөө интересые ниитын интересһээ үлүү дээрэ тоолохо ябадал саашадаа ябашье тэсэшэгүй хэрэг мүн.

Бүхы колхозууд, илангаяа жэжэ малай фермэгүй гү, али мүнөө хүрэтэр үшөө ОТФ-тэй гү, али СТФ-тэй болоогүй колхозууд болбол 1941 оной түрүүшын үдэрһөө эхилэн фермэнүүдээ бүридүүлхэ тухай түсэб зохёохо ёһотой. Нэгэдэхи кварталай эхиндэ абтаһан нэгэ гү, али хоёр һаратай поросенко гү, али хуриган хадаа жэлэй эсэстэ эмэ хонин гү, али томо эхэ гахай болохо байһаниие мартажа болохогүй.

Колхозно фермэнүүдые малаар бүридүүлхын тула, колхоздоо мал худалдаһан колхознигуудта үгтэхэ хүнгэлэлтэнүүд тухай тэдээндэ һайтар ойлгуул-

(Үргэлжэлэлыень 2-дохи нюурта үзэгты)

Нүхэр С. Д. Игнатьевай элидхэлэй үргэлжэлэл

ха ба мүн тэрэшэлэн малайнь үнэе гүрэнэй сэнгээр түлэхэhөө гадна, эмэ тугал худалдаhанайнь түлөө 10 ажалта үдэр хүрэтэр ба hубай үнеэнэйнь түлөө 20 ажалта үдэр хүрэтэр нэмэжэ түлэхыень колхозуудта ойлгуулха хэрэгтэй байна.

Малажалые хүгжөөлгын гүрэнэй түсэб ба фермэнүүдые малаар бүридүүлгэ заабол гүйсэдхэгдэхэ ёhотой. Энээнтэй хамта, колхозуудта шубуун ажалые, ан үсхэбэрилгые ба зүгын ажалые үргэнөөр дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Мал үсхэбэрилгээр ойрын тон шухала зорилгонууд хадаа малай үбэлжэлгые жэшээтэ hайнаар үнгэргэлгэ, малай түл абалгые хоролтогүйгөөр эмхидхэлгэ, үбhэ тэжээлые гамтайгаар, зүбөөр гаргашалалга болоно.

Малажалдаа тэжээлэй бэхи база байгуулхын түлөө, малнуудаа дулаан ба hаруул байрануудаар хангахын түлөө, колхозуудта малай байра барилгын түргэн аргые бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө сусаршагүйгөөр тэмсэхэ шухала. Малнуудай байра барилгын саг үргэлжын бригадануудые эмхидхэхэ хэрэгтэй. Герасимовска хүдэлөөе бүри хүсэтэйгөөр дэлгэрүүлхэ ёhотой.

Малай hубайралгатай тэмсэл хадаа угаа шухала зорилгонуудай нэгэн мүн. 1941 он соо 100 гүүд бүриhөө 55 унагадые, 100 үнеэн бүриhөө 85 тугал, 100 эхэ хониhоо 110 хурига, 100 толгой эхэ гахайнуудhаа 1000 поросёнко абалга—доодо захын хэмжээ тэжэ колхоз бүхэнhөө, малажалай фермэ бүхэнhөө эригдэхэ ёhотой.

Эдэ зорилгонуудые дүүргэхын тула юу хэхэ хэрэгтэйб? Нэн түрүүндэ, производительнуудай харууhалга ба тэжээлые hайжаруулха, hубай малнуудаа элирүүлжэ, мүн тэдэнэй харууhалгые, тэжээлые hайжаруулжа, тэдэниие саг хаhа соонь ороондо оруулхые эригдэнэ.

Малажалай ашаг үгэлгыень бүхы хэмжээгээр ехэдхэлгэ хадаа колхоз бүхэнэй, фермэ бүхэнэй гол зорилго гээшэ. Манай фермэнүүд үнеэд бүриhөө, дунда жэшээгээр 320 литр hү абанад. Энэ хадаа угаа бага. Иимэ ушарые юугээр тайлбарилхаб? Магад манай эндэхи үнеэд муу гээшэ гү? Яабашье тиимэ бэшэ. Байра байдалыень, харууhалгыень, тэжээлыень, hайжаруулаад байхада, үнеэдэймнай hүн ехэ болодог байhань тодоруулагдаа. «Ирогой» туршалгын станцидахи нютагай үүлтэрэй үнеэд 900-900 литрhээ доошо бэшэ hү үгэнэ.

Үнеэдые hүтэй болгохын тулада, түбхын түрүүндэ, юу хэхэ шухала байнаб гэбэл, үхэр малай тэжээлгые hайжаруулха, корнеплод ба силосой культурануудые уялгата ёhоор тариха, hаалишадые түргэ-түргэн hэлгүүлдэг ябадалые болюулха, үнеэдые hүрэгтэнь ябуулан бухада оруулдаг заншалые орхихо, орооной кампаниие үнгэргэхын түлөө малшадай харюусалгыень ехэдхэхэ, орооной кампаниие зүбөөр түсэблэхэ ба бухада ороhон үнеэдэй тооє наряар бүридхэхэ, лактациин (hү hаалгын) хугасаае гуримтай болгохо, үхэр мал үүлтэржүүлгые түргөөр түгэсхэхэ ушартай.

Эсэстэ, үбhэ тэжээлэй базые бүхы хэмжээгээрнь үргэдхэхэ, ойрын 1-2 жэлэй торшо соо бүхы малаа типовой байраар бүрин хангаха, мэргэжэлтэй малшадые бэлэдхэхэ ба хүдэлмэри дээрэнь бэхижүүлхэ шухала.

III. Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын даб дээрэхи дүнгүүд

Жэлэй түгэсхэл хадаа, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ ба тэдэниие гүрэндэ тушаалгын түсэбые тогтоогдоhон болзор соо гүйсэд дүүргэлгэ болоно. Энэ жэлдэхи бэлэдхэлэй хүдэлмэриин условинуудынь урда жэлнүүдэхиэ тон ондоо байнаhаь мэдээжэ. Эдэ хадаа, «Хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэдэхи ба худалдан абалгадахи хубилалтанууд тухайда» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй мартын пленумэй тогтоолой үндэhэ hуури дээрэ ба тэрээнтэй зохилдуулан ябуулагдана. Тус тогтоол бологол хүдөө ажахын саашанхи дэбжэлтые, манай республика дотор тарилгын талмайн үргэдэлые хангаба, хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгые амжалтатайгаар ябуулха бэхи база байгуулаа.

Мүнөө жэлдэ хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгын даб дээрэхи дүнгүүд ямар байгааб?

Республикын бүхы аймагууд уялгата ёhоор гүрэндэ орооhо тушаалгынгаа түсэбые болзор соонь ба бүрин дүүргэhэн байна, тэрэшэлэн бүхы колхозууднай гүрэндэ түлэхэ зээлиеэ гол түлэб бусаагаа.

Уялгата ёhоор таряа тушаалгаар совхозуудта тогтоогдоhон түсэб мүн лэ гол түлэб гүйсэдхэгдөө.

Манай республикын колхозууд болбол машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэриин түлөө натуральна түлбэриин планиие дүүргэхын түлөө тэмсэл үргэлжэлүүлжэ байна. 6 аймагуудта (Баргажанай, Иволгын, Кабанскын, Кяхтын, Селенгын, Зэдын) МТС-эй хүдэлмэриин түлөө натуральна түлбэриин сүм дүүргэгдэhые тэмдэглэхэ хэрэгтэй байна.

Закаменай, Мухар-Шэбэрэй ба Хориин аймагууд гүрэндэ натураар түлэлгээ мүнөө хүрэтэр хойшо татажа байhаар.

Эдэ аймагуудай гээгдэлгэ юугээр тайлбарилагданаб гэбэл, тэндэхи партийна, советскэ, бэлэдхэлэй органуудай ба колхозуудай хүтэлбэрилэгшэдынь «Хуряалга ба хүдөө ажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ тухайда» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй тогтоолой удхые хүсэд ойлгоогүйhөө гадна, партийна ба советскэ директивэнүүдые бэелүүлхын түлөө, советскэ законуудые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ шадабаригүй байhанаа харуулhан байна.

Малажалай продуктнуудые тушааха уялгата тушаалганууд тухайда правительствоор баталагдаhан жэлэй түсэб республика дотор бүхыдөө гүйсэдхэгдөөгүй. Мяха тушаалгын түсэб миил 95 процент, hү тушаалгын—88 процент ба ноосо тушаалгын—95 процент гүйсэдхэгдөө.

Овощь ба картофель бэлэдхэхэ хэрэг мүн иимэрхүү байдалтай. Декабриин 1-нэй мэдээгээр овощь тушаалгын түсэб республика дотор орой хамта 84,5 процент ба картофелёор 96 процент дүүргэгдээд байна.

Хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэхэ тушаа 1940 ондо бидэнэй хэhэн хүдэлмэриин даб дээрэхи дүнгүүд иимэ байна гээшэ. «Хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэдэхи ба худалдан абалгадахи политикада хубилалтанууд тухайда», «Хуряалта ба хүдөөажахын продуктнуудые бэлэдхэлгэ тухайда» ВКП(б)-гэй ЦК-гэй ба СССР-эй СНК-гэй шиидхэбэринүүдые манай республика муугаар гүйсэдхэhыень тааналд харанат. Тэдэ шиидхэбэриие бүрин түгэс бэелүүлхын тулада, гүрэнэйгөө урда өөрынгөө уялгые хэзээдэшье мартангүйгөөр, ямаршье байдалтай байбашье, гүрэнэй тушаалгануудаар бүхы уялгануудаа жэлэй эсэс хүрэтэр гүйсэдхэхэ шухала.

Элидхэлээ дүүргэхэ зуураа, би болбол манайда тохёолдоод байhан байдалые сэгнэлгэдэ серьёзноор хандахыень, энээнhээ гэтэлэн гараха зам олохыень, нёдондоной опыдые хараадаа абан, үнгэрэгшэ жэлнүүдэй алдуунуудые дабтажа болохо алибаа ябадалыень зайлуулха ба гүрэнэйгөө урдахи уялгануудаа гүйсэдхэлгөөр, колхозуудай таряалангай ургасыень дээшэлүүлгээр, малажалые хүгжөөлгөөр, колхозуудые бэхижүүлгээр Советскэ Союзай түрүү областьнуудай зэргэдэ манай республикые оруулжа шадахаар, тиимэ шухала хэмжээябуулгануудые түлэблэн бэелүүлхыень зүблөөндэ хабаадагшадые уряалнаб!

Манай Иркутскын ба Читын нүхэдтэй мүрысөөндэ, бидэнэр гээглэхэгүй. харин манай колхозуудай баялигыень, манай инаг Эхэ оронойл баялигыень ехэдхэн, урагшаа дабшахын тулада бүхы оролдолгоёо гаргаха ёhотойбди.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Улан-Удэ городой хүдөөажахын техникумэй студентнэр, СССР-эй ба БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадууд: (баруун гарhаа) Эрдынеева Д. Б., Аюшеева Б. Ч., Гармаева Х. Э., Аюшеева Д. Г., Намсараева Д. Ж.

П. Михайловай фото.

Звенонуудые зүбөөр эмхидхэхэ

(Тарбагатайн аймагай агроном нүх. Ахмедовтэй хөөрэлдөөн)

Нүхэдүүд! Би нэгэ хэдэн асуудалаар таапартай дүршэлөө хубаалдахые хүсэнэб. Би эндэ ерэхынгээ урда тээ Крымскэ республикада ажаллажа байhан би. Крымэй колхозууд хадаа сагүргэлжын звенонуудые эмхидхэжэ, хүдөө ажахыдаа нилээд ехэ амжалтануудые туйлаhан байна. Тиин, 1940 оной эхин үеэр манай Тарбагатайн райондо 234 звенонууд эмхидхэгдэhэн байгаа. Мүнөө үедэ тэдэнhээ миил 18 звенонь үлэжэ, бусадынь тарашаhан байна. Тэрэ үлэhэн 18 звенонуудынь нилээд, hайн жэшээнүүдые харуулба. «Улаан Партизан» колхоздо нүх. Калашниковай звено, дунда зэргээр га бүриhөө 24-24 центнер ба 33 центнер рекордно ургаса хуряаhан байна. Тэрэшэлэн, Сталинай пэрэмжэтэ колхозой эхэнэрнүүдэй звено (звеноводынь нүх. Павлова) га бүриhөө 10 центнер хүрэтэр гречихэ абаба. Тиибэшье, Тарбагатайн райондо ефремовскэ звеногой эмхидхэлгэдэ анхаралаа муугаар табиhан ба тэдэниие буруугаар эмхидхэhэн байгаа. Нэгэ звенодо 5-6 хүн, заримдаа 3 хүн байдаг байба. Минии бодоходо, звеное 8-10 хүнhөө эмхидхэбэл зохино.

Газарые hайнаар элдүүрилгэ хадаа ургасые дээшэлүүлхэ шиидхэхы асуудалнуудай нэгэнь болоно. Гэбэшье, манай МТС-үүд мүнөөшье газарые ехэ муугаар элдэдэг байна. Газарые 20-25 см. гүнзэгыгөөр хахалха гэhэн заабариие дүүргэдэггүй, газарай элдүүрилтэдэ культиваторнуудые хэрэгсээдэггүй байна. Зүгөөр, хэрэглээ hаань—хэдышье культиваторнууд бии.

Гадна, бидэ колхозой доторой гуримай дүрим зохёоhон байнабди. Энэнэй тухай Наркомземтэйшье зүбшэгдэhэн байна. Тиин, районой бүхы колхозуудта доторой гуримай дүримые хэрэглэхэ hанаатайбди. Энэ хадаа хуурмаг колхознигуудтай ба лодырьнуудтай тэмсэхэдэ тон хүсэтэ зэбсэг болоно.

Ургаса дээшэлүүлхэ аргануудые бүрин хэрэглэхэ шухала

(Хонхолойн МТС-эй ахалагша агроном нүх. Митякинтай хөөрэлдөөн)

МТС-үүд ба колхозууд болбол ургаса дээшэлүүлхэ аргануудые үшөө гүйсэдөөр хэрэглэнэгүй. Манай МТС-тэ хабаатай колхозуудай таряалангай энэ жэлэй ургасые 1939 онойхитой жэшээлхэдэ hайн байбашье, 1940 онойхёор абахада тон лэ бага болоно. Ушарынь, зарим колхозуудай түрүүлэгшэнэр агрохэмжээябуулгануудта анхарал багаар табина. Гадна, ажалые звеногой ёhоор эмхидхэхэ ябадалые хэрэгсээдэггүй байна.

Ажалые звеногой ёhоор эмхидхэлгэ болбол ургасые дээшэлүүлхэ хэмжээябуулгануудай үндэhэ hуури мүн байhань элитэ. Тиимэhээ, 1941 ондо ажалые звеногой ёhоор эмхидхэлгэ хангахын түлөө тэмсэхэ ёhотойбди.

Колхозуудта мориной хүсые тон дутамагаар хэрэглэнэ. Үлүү плугуудай байтар, тэрээндэ мори хүллэжэ хүдэлмэрилүүлхын орондо, харин тракторта лэ найдаад hуудаг ушар үзэгдэнэ. Хэрбээ мориной хүсые хүсэд хэрэглэбэл, хабарай тарилгын ба хуряалгын хүдэлмэринүүд үе хаhа соогоо үнгэргэгдэхэ байгаа.

Зүгөөр, манай МТС-эй район соохи колхозууд энэ жэлдэ гүрэндэ 60000 центнер орооhо тушаажа, даабаряа болзор соонь дүүргэбэ. Гансахан «Победитель» колхоз 8000-hаа дээшэ центнер орооhо гүрэндэ тушаагаа.

Гадна, ерэхэ жэлэй хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ үрэhэнэй фонд гол түлэб байгуулагданхай. Зарим колхозуудта үрэhэнэй дутамаг байбашье hаань колхозууд хоорондын агсалга эмхидхэжэ, тэрэниие хүсэлдүүлжэ байнабди.

Тракторай ба бусад зэбсэгүүдэй заhабаринууд эршэмтэйгээр ябуулагдана. Дүрбэдэхи кварталай түсэб январиин 1 хүрэтэр үлүүлэн дүүргэгдэхэ байна.

Манай МТС-эй энэ жэлэй хүдэлмэриин нэгэн шухала туйлалтань гэхэдэ, газогенераторна тракторнуудые ашаглалга байна. Хэрбээ үнгэрэгшэ жэлдэ, зунай үедэ газогенераторна тракторнууд—ЧТЗ-нүүд хүдэлмэрилөөгүй байбал, харин энэ жэлдэ тэдэнэр бүгэдөөрөө hаадгүй хүдэлмэрилбэ.

Манай МТС-эй 1940 оной хүдэлмэриин дүнгүүд, тобшоор хэлэхэдэ иимэ болоно.

Багшанарай жэшээтэ кабинет

Мухар-Шэбэрэй аймагай багшанарай кабинет (даагшань нүхэр Тунуханов) болбол район доторхи hургуулинуудайгаа ба багшанарай дунда ойлгууламжын ба методико-хүмүүжүүлгын хүдэлмэри hайнаар ябуулна. Энэнэй дэргэдэ түрүү багшанарhаа бүридэhэн предметнэ ба бусад комиссинууд планай ёhоор хүдэлмэрилдэг юм. Кабинет болбол хамта 58 эдибхитэдтэй.

Эндэ кустовой зүблөөнүүдые саг үргэлжэ үнгэргэдэг, районойгоо түрүү багшанарай хүдэлмэриин дүршэл тухай элидхэлнүүдые соносодог, залуу багшанарта зорюулагдаhан консультаци үнгэргэгдэдэг байна. Консультаци, элидхэл ба бусад хөөрэлдөөнүүдые шадабаритай багшанар нүхэд Смирнова, Маслова, Турлакова, Аюшиев ба бусад хүтэлбэрилнэ.

Энэ жэлдэ тус кабинедэй дэргэдэ багшанарай августовско зүблөөнтэй дашарамдуулан выставкэ пээгдэhэн байгаа. Выставкэ дээрэ оронойгоо солото багшанарай хүдэлмэриин дүршэл харуулhан баялиг экспонадууд табигдаа. Мүн эндэ залуу багшанартай семинари үнгэргэгдэнэ.

Багшанарай кабинет болбол нүүдэл выставкэ эмхидхээ.

Тус аймагай гэгээрэлэй таhагые даагша нүхэр Аюшиев болбол багшанарай кабинедэй хүдэлмэридэ эдибхитэйгээр хабаадалсадаг байна.

И. Н. БАЙКАЛЬСКИЙ.

Шэнэ бэшэгые хүсэд шудалая

Хориин аймагай, Дунда-Худанай сомон дотор 1940 оной январиин 1-дэ 32 хүн бэшэг мэдэхэгүй байhанаа. Мүнөө барандаа уншажа ба бэшэжэ шадаха болонхой.

Үзэг бэшэг мэдэхэгүйе усадхаха хэрэгтэ тус сомсовет тон ехэ анхарал табижа, Президиумэйлгээ заседани дээрэ хэдэн дахин хэлсэhэн байха юм.

Наhатанай hургуулиин багшанар Б. Х. Ешеева ба бусад болбол ееhэдынгөө хүдэлмэридэ үнэхөөр оролдосотойгоор хандан, өөртөө даажа абаhан хүнүүдтэе үдэр бүри ном заадаг байгаа.

Мүнөө бэшэг бага мэдэхэ 14 хүн hуралсалда хабаадуулагдаад, hурагшад нүхэд Ц. Ж. Доржиев, Бадма Базаров гэгшэдэй хүтэлбэреэр hуралсалаа үдэр бүри үргэлжэлүүлжэ байнад.

Зүгөөр, манай колхозуудта, хуушан монгол ба латинизалhан бэшэгые уншажа hураhан болобошье, шэнэ бэшэгые мэдэхэгүй хүнүүд олон. Эдэнэр хадаа шэнэ алфавит дээрэ тараhан газетэ журнал ба бусад номуудые уншажа шадахагүй, үнэндөө—үзэг бэшэг мэдэхэгүй байhаар. Иимэhээ, наhатанай hургуулида бүгэдэ хабаадажа, шэнэ бэшэгтэ hуралсаха тон шухала зорилго манай урда байна.

Дунда-Худанай сомоной избач ДОРЖИЕВ.

ХИЛЫН СААНАҺАА ТЕЛЕГРАММАНУУД

АФРИКАДАХИ ДАЙН

ЛОНДОН, декабриин 27. (ТАСС). Ойрын Востогдохи английска агаарай хүсэнүүдэй командовани үсэгэлдэр ямаршье коммюнике тунхаглабагүй гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ. Командовани хадаа дайсанай территориие декабриин 25 хүрэтэр бомбодохогүйгөөр шиидхэбэ гэжэ тэмдэглэнэ. Энэ үдэр авиациин ябуулганууд гансал разведкын ниидэлгээр хизаарлагдаба.

Суданска фронт дээрэ, Кассалын сектортэ английска сэрэгэй частьнууд улам бүри эдибхитэй болоно. Тэдэнэр хадаа хилын бүхы лини шадар дайсануудаа хилэ тээшэнь хашажа байнад. Кассалада (Абиссини), Асмара ба Агордадта (Эритрея) итальянска нэгэ ехэхэн арми бүридэнхэй. Тэрэшэлэн Ганларые ба Тана нуурые тойрон ба Адис-Абебын райондо итальянска сэрэгүүд жагсана.

РИМ, декабриин 27. (ТАСС). Дунлада далай, ойрын Восток. Улаан далай ба тэрэнэй хүршэ районууддахи Англиин түшэгтэ пунктнуудые усадхалга хадаа итальянска авиациин гол шухала зорилгонь болоно гэжэ Стефани агентство мэдээсэнэ. Итальянска авиациин ябуулга хэхэ райониинь бэе бэеhээ тон холо талатай 8 сектортэ хубаарилагдана. Тус секторнүүдтэ али бүхы хангалгаяа ехэнхидээ уhан замаар ба авиацяар асардаг юм.

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 27. (ТАСС). Англичануудай забда залитүйгөөр бомбодоходо итальянецууд хадаа Бардиие тойруулан бүхэлhэн линиhээ город тээшээ аалихан сухариха баатай болобо. Барди шадар үлдэhэн найман миль талмайе хүреэлэн, англичанууд болбол шиидхэхы добтолтодо бэлэдхэнэ.

ГИТЛЕРЭЙ БАРУУН ФРОНТДО ЕРЭЛГЭ

БЕРЛИН, декабриин 27. (ТАСС). Германска информационно бюрогой мэдээсэhэнэй ёhоор, Гитлер үнгэрhэн жэлэйхидээл адли, баруун фронтынгоо сэрэгэй частьнуудаар рождествогой үдэрнүүдые үнгэргэбэ.

ФРАНЦИДА ЭДЕЭ ХООЛОЙ БЭРХЭШЭЭЛ

НЬЮ-ЙОРК, декабриин 27. (ТАСС). Францида эдеэ хоолой зүйлэй, илангаяа талха ба мяханай нормо хаhагдаба гэжэ «Нью-Йорк таймс» газетэ мэдээсэнэ. Арад зонойгоо саашадаа талхаар яажа амидраха тухай газартаряалангайнь министр ехэтэ hанаа зобонги гэнэ.

ИТАЛЬЯНСКА АВИАЦИИН ГЭЭЛГЭ

ЛОНДОН, декабриин 27. (ТАСС). Декабриин 25-най hүниин тэндэ гүйсэдhэн, үнгэрэгшэ недели соо английска авиаци хадаа агаарай дайнуудта итальянска 31 самолёт усадхаhан байгаа гэжэ Рейтер агентство мэдээсэнэ. Тус самолёдуудай 10-нь Грецидэ ба 21-нь африканска фронтда усадхагдаhан байна. Энэ үедэ английска авиаци хадаа бүхы фронтнууд дээрэ хамта 7 самолёдоо гээбэ.

Английска авиацяар усадхагдаhан итальянска самолёдуудай ниитэ тоонь 416 болобо. Англиин авиаци болбол Италида эсэргүү дайнда 75 самолёдоо гээбэ.

Карюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, Каландарашвили, 19. Телефоны: редактора — 3-23; секретариата — 3-44; отделов партийной жизни, агитации и пропаганды — 7-55(2зв.); экономического отдела—7-55; отдела писем—5-07; дежурного по редакции—5-07.
Н—4246
Типография НКМП БМАССР.